

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 35

Maribor, sobota, dne 1. maja 1937

Leto XII

V znamenju boja za napredek

Po dolgih letih težke krize se zo-
pet krepe in oživljajo življenjske sile
delovnega ljudstva, ki streme po na-
predku. Socialistično delavstvo pro-
slavlja prepoved kot uvod v novo
življenje.

Ni nas še popolnoma zajel val so-
cialistične demokracije, ki nastopa
v zahodnih in skandinavskih deželah.
Vendar se pa pojavlja med delavskim
razredom vedno več samozvesti,
več ponosa in strah pred krizo in
pred političnim terorjem mineva. V
letošnjem letu narašča med delav-
stvom zlasti politična zavest, ki so jo
zbudili dejansko že lanski socialni
boji. Delavci in delavke so v dobi
krize in bede mnogo trpeli. V času
bede so podjetniki marsikje poniže-
vali delavce in delavke, ravnali z
njimi kot s sužnji ter govorili o ljud-
ski skupnosti in socialni pravičnosti.
Delovno ljudstvo vsega tega ni nič
čudilo, ker je bilo vse to le krinka,
s katero so prikrivali svoje izkorišče-
valne namene. Ponos in čast delov-
nega ljudstva sta bila v tej dobi strta.
Delavstvo je bilo v tej dobi po ne-
katerih deželah kakor v omotici in
brez čuta, da se mora boriti za svoje
pravice, če jih hoče imeti. Šele soci-
alna beda, brezprimerno izkoriščanje
je zbudilo delavstvo, da je pričelo z
meznimi gibanji in izvedlo že prve
boje večinoma z uspehom. Nič ni po-
magal politični teror, politična brez-
pravnost delavstva. Socialna vpraša-
nja, ki so končno tudi politična, so
po težki krizi in nesvobodi aktivizi-
rala delavski razred po vseh deželah,
tudi po nesvobodnih, da se je ener-
gično potegnil za svoja prava.

Z vso jasnostjo lahko povemo tu-
di prerokbo, da je le ofenzivna demo-
kracija, le bojujoči se, pogumni, u-
stvarjajoči socializem sposoben, da
v boju s fašističnimi silami privede
Evropo k srečnemu preobratu. To
pa, seve, ni stvar parol, ampak stvar
src in možganov. Delovni človek
mora zopet zaupati sam vase in še
več, pridobiti si mora

prepričanje v neodvrljivo zmago socialne pravičnosti,

v svetovno zgodovinsko misijo socia-
lizma. Zato naj ne manjka v dneh
poživljenja delavskega gibanja med
nami tudi goreče navdušenje naših
starih sodrugov in sodružic. Zavedati
pa se moramo obenem treznega re-
alizma, ki ga diktira težko povojno
življenje. Uspehi, ki jih dosežemo,
socialni ali politični, so pridobitev,
pristaši, ki jih pridobimo, so pridobi-
tev, toda glavna pridobitev sta pre-
pričanje in zavest. To sta trajni pri-
dobitvi.

Težki udarci v dobi krize nas po-
stavljajo pred nalogo, da vso ogrom-
no škodo nadomestimo. Po vseh svo-
bodnih deželah napreduje socializem,
po nesvobodnih deželah pa živi v sr-
cih proletarijata in se povsod jako
močno pojavlja. Naš dan bo pokazal
javno, v koliko je porasla simpatija
vseh onih, ki prijazno spremljajo po-
litiko socialističnega delavskega raz-
reda. Če je najboljši socialisti po
ječah, ali se bore na bojiščih za svo-
bodo, potem ne sme biti tudi za nas
nobena žrtev prevelika v tem boju.

Pridobivajmo za socialistično idejo
ob tej priliki somišljenike, delujmo za
strnitev vseh sil, ki so za napredek
v pravcu socializma!

Pri nas nimamo priznane politične

Prvi majnik in delavska strokovna internacionala

Predsedstvo mednarodne stro-
kovne zveze je izdalo majski oklic,
iz katerega objavljamo nekaj odstav-
kov:

Prvega maja, na dan mednarod-
nega praznika, so delavske množice
vsega sveta letos z vsem svojim sr-
cem na strani sodrugov v Španiji, ki
se s herojskim bojem že leto dni u-
pirajo koncentriranemu napadu re-
akcionarnih sil Franca in njega po-
magačev nacističnih in fašističnih sil.

Predsedstvo mednarodne stro-
kovne zveze poziva delavce vsega
sveta, da se prvega maja izrečejo za
iste ideale in zahteve, za katere se
bori delavski razred Španije in pri-
naša nepopisne žrtve:

za pravico in dostojanstvo
človeka, za pravični družabni
red, svobodo in demokracijo!

Manifestacije delavstva prvega
maja morajo geniti ves civilizirani
svet, da izreče protest proti barbar-
stvu fašizma. Fašistični diktatorji so
s svojimi ravnanimi ponovno dokazali,
da zavestno silijo v vojno in je s tem
iznova potrjena naša parola, da po-
meni fašizem vojno.

Prvega maja je treba obtožiti in
žigosati zločinstvo fašističnih držav
proti Španiji ter zbuditi vest sveta.
Nastala je splošna tekma v oborože-
vanju, ki grozi, da pahne vse dežele
v razbojniško vojno. Vojna ni rešitelj
svobode in demokracije, marveč sa-
mo priprava poti za fašizem. Zato
ne gre za to, da se večja oborožena
sila demokratičnih držav proti bloku
fašističnih držav;

gre za to, da se osnuje aktiven
svetovni blok miroljubnih na-

rodov, ki bo vojne hujskače
onemogočil.

Kapitalizem dokazuje danes ka-
kor včeraj, da ni sposoben, da ohrani
mir narodom. Milijone delavcev še
ni našlo zaposlitve po zadnji svetovni
gospodarski krizi, pa se že približu-
jemo novi nevarnosti krize.

Ob koncu svojega oklica medna-
rodna strokovna zveza poziva vse
delavce sveta, da se bore za 40 urni
delovni teden in za velike socialne
reforme, ki so jih delavci Francije,
Belgije, Velike Britanije in Zedinje-
nih držav postavili na dnevni red.

Končuje se oklic:
Živel mednarodni mir!
Živela svoboda!
Živela demokracija!

Nategnjen pas — mezda Din 21'75

Stanje zavarovancev v socialnem zavarovanju v februarju 1937.

V državi je bilo meseca februar-
ja zavarovancev 606.786, moških
430.027 in ženskih 176.759. Članstvo
je naraslo od prejšnjega meseca za
9.821, v primeri s februarjem lani
pa za 53.838 zavarovancev. Največ
novih zavarovancev je v tekstilni in-
dustriji (8565), pri javnih gradnjah
(7.766) in kovinski (4947).

V primeri s februarjem je poraslo
število zavarovancev za 101.402.

Povprečna zavarovalna mezda je
znašala v februarju 1937 Din 21,57,

to je, v primeri z lanskim februarjem
Din 0,27 več, v primeri z januarjem
letos pa Din 0,16 več.

Celotna zavarovana mezda je zna-
šala 327.15 milijonov dinarjev, v ja-
nuarju pa 324.36 milijonov dinarjev;
lani v februarju pa 294.38 milijonov
dinarjev.

Število zavarovancev se je zvišalo
v enem letu za 9,97 odst., dočim se je
zavarovana mezda zvišala v tem ča-
su za 11,13 odst., kar znači neznaten
dvig mezd.

Pojem demokracije in ministrske plače

Zakaj plačuje Anglija voditelja opozicije

V Angliji urejajo sedaj plače mi-
nistrov. V Angliji so imeli doslej
dvorni uradniki več plače kakor mi-
nistri, če so kaj delali ali ne.

Uvedli so pa še posebno novost,
ki je nikjer ni. Določili so posebno
plačo tudi za voditelje opozicije v
spodnji zbornici. S tem priznava An-
glija velik pomen opozicije v parla-
mentarnem sistemu.

Kako daleč je svet od tega »kon-
servativnega« poimovanja, dokazuje
nemška nacistična »Frankfurter Zei-
tung«, ki je objavila članek »Vlada
plača človeka, ki ima nalogo metati
vladi polena pod noge!«

Nemški list se temu čudi. Mi pa
pravimo, da je čudno nekaj drugega.
Prvič ne plača vlada vodjo opozici-
je, marveč narod plača vlado in opo-
zicijo. Vemo pa že itak, da smatrajo
fašistični režimi državno blagajno za
— blagajno vlade. V demokratičnih
državah pa takega mišljenja ni, ker
mora državna vlada polagati račun

potrošenja državnega denarja. Tu je
opozicija važna. V demokratičnih
deželah predstavlja vlada večino si-
cer, ne pa vsega naroda. Glas manj-
šine se mora poslušati v pravem pa-
lamentu. To je potrebno v praksi,
da pride prava volja naroda do iz-
raza. Taki državi se ni treba bati
neprilik. Ta sistem je rešil med voj-
no tudi Francijo. To je veličina An-
glije.

V fašističnih deželah tega ne mo-
rejo umeti. Tam smatrajo opozicijo
za veleizdajo, za zločin, ki se kaz-
nuje s smrtno kaznijo.

Nismo sicer mnenja, da mora
imeti voditelj opozicije plačo še po-
leg poslanske plače, čeprav je nje-
govo delo prav tako važno, kakor
delo vsakega ministra. Toda odloč-
no smo za sistem, ki tako izrecno
priznava važnost opozicije v držav-
nem življenju. Angleški demokraciji
še na misel ne pride, da bi smatrala
opozicijo za veleizdajstvo ali držav-
no bogastvo za last vlade.

Ameriški parlament proti fašistič-
ni propagandi. Pristojni odsek ameri-
škega parlamenta je sklenil postaviti
odbor za nadzorstvo nad propagando
tujih elementov, ki bi radi uvedli v
Ameriki fašistični režim. Ti agenti
so sami Nemci, ki obenem vrše spi-
jonsko službo, kakor v vseh ostalih
državah.

stranke. Zato storimo v proslavo
našega dne

vse za razširjenje socialistič-
nega tiska, naše »Delavske
Politike«,

ki je naša duhovna vez v tej veliki
važni dobi za ves socialistični delav-
ski razred.

Socialistične žene na Danskem

Manifestacijski zlet skandinavskih
socialističnih žen

Malokje, kakor na Danskem, ima
socialnodemokratska stranka tako
močno oporo v ženah. Tam je v
stranki 70.000 žena, to je skoraj ena
tretjina strankinih članov.

Da se še pospeši gibanje med
ženami, je stranka ustanovila po-
seben ženski akcijski odbor v Ko-
danju po vseh večjih krajih.

Ženski odbori imajo predvsem
prosvetni, organizacijski in izobraže-
valni namen. Veliko važnost pola-
ga gibanje na vzgojo ženskih go-
vornic. Leta 1934 so bili osnovani
prvi poletni tedenski tečaji, ki se od
tedaj jako lepo razvijajo.

V letošnjem letu prirede žene
zlet socialističnih žena vseh nordijs-
kih dežel. Dansko socialnodemo-
kratično gibanje jako ceni živahno
žensko gibanje in na tečajih prireja
pogostoma predavanja o pomenu
žene v stranki.

Povišanje mezd v Kaj pa pri nas? Inozemstvu

V Angliji so se zvišale mezde
1935-36 za 5%. V zadnjih mesecih
je znašalo povišanje v kovinski in
tekstilni industriji okoli 15%.

Na Švedskem so mezde porasle v
istem razmerju.

V Belgiji so se mezde jele dvigati
jeseni 1935 in je po poteku enega le-
ta znašalo zvišanje povprečno 10%;
danes je povišanje še večje.

V Franciji so porasle mezde za
20%; odstotek je dejansko nekoliko
nižji, ker so se življenjske potreb-
ščine podražile.

Najbolj so porasle mezde v Zedi-
njenih državah. Zvišanje dosega 30%
mezd. Zvišanje realne mezde znaša
sicer le 15%, ker je obenem porasla
draginja.

V vseh tukaj navedenih deželah
lahko trdimo, da mezde niso porasle
le v višini, kolikor so porasle cene,
ampak mnogo več, ker se je draginja
manj dvignila kakor mezde.

Pri nas je draginja vedno večja,
dnevna zavarovana mezda pa je po-
rasla komaj za 25 par na dan.

Baski junaško branijo svojo

Neutrjeno sveto mesto Baskov razdejano od nemških bomb, ki so razmesarile na stotine nedolžnih žrtev

Že nad 100 dni napada nacistični general Mola po nalogu generala Franca na baskijskem bojišču, da bi osvojil glavno mesto baskijske pokrajine (ob Biskajskem zalivu) Bilbao.

Njegova ofenziva iz smeri Iruna in San Sebastijana na vzhodu ter Vittorije na jugu, je v središču fronte dosegla mesto Durango, za katerega se vrše sedaj srčiti boji. Pred dnevi so poročali, da je Durango, ki ga smatrajo kot ključ za osvojitve Bilbaja, že zavzet. Pa se je izkazalo, da so bila nacistična poročila tudi to pot preuranjena. Baski branijo vsako ped zemlje s čudovito hrabrostjo.

Barbarski napad na sveto mesto Baskov — Guernico

Severovzhodno od Bilbaja, nedaleč od morske obale, leži sveto mesto Baskov, Guernica. Guernica je simbol svobode baskijskega naroda, v njem hranijo (oz. so hranili) spomine na narodno in državno neodvisnost Baskov. To popolnoma neutrjeno mesto za fronto, so te dni napadla

3 nacistična nemška letala Junker 52, Heinkel 111 in Heinkel 51. Ko so se pojavila letala nad mestom, je bilo ljudstvo vse na ulicah, na neki proslavi. Nemci so napadli to mesto z zažigalnimi bombami. Tri ure so letala krožila nad mestom in sipala smrt in grozo iz višin. Mesto je zajel ogromen požar. Ljudstvo, žene, otroci in starčki, je bežalo v gručinah na polje. Kulturonosci fašizma pa so jim sledili v letalih in iz majhne višine streljali, kot brezumni s strojnimi v bežečo maso, med katero so povzročili grozen pokol.

Napadalcii so zažgali in razdejali božjepotno cerkev Marije device, nadalje samostansko bolnico in bolnišni jožefinskih sester. Razen »Slovenca« se zgraža ves kulturni svet nad barbarstvom, ki so ga zagrešili nacisti nad katoliškimi Baski.

Prilično zatišje na ostalih bojiščih

Z ostalih bojišč ne javljajo pomembnejših dogodkov. Vladine čete se po svojih ofenzi-

zemljo

vah, ki so vse dosegle svoj cilj, pripravljajo na nove boje. Zlasti na aragonski fronti, proti Saragossi, pri Terruelu in najbrž tudi pri Madridu.

Madrid v ognju težkih topov

Franco, ki neprestano izjavlja, da lahko zavzame Madrid »vsak hip« (že od 7. novembra 1936 dalje), obstreljuje sedaj Madrid s težkimi topovi. Pravijo, da so mu Nemci dobavili »debele Berte«, znane še iz svetovne vojne. Ker so delavska predmestja že v ruševinah, mu ne preostaja drugo, kot da ruši center mesta, kjer se nahajajo palače njegovih denarnih podpornikov.

300.000 žrtev

je doslej zahtevala španska državljanska vojna po približnih cenitvah.

Anglija, tresi se!

Radio-general Quipeo de Llano v Seville je izjavil, da bodo nacistične ladje napadle angleško mornarico, ako jih bo ovirala pri blokadi luke Bilbaja.

Dr. Petr Zenkel praški župan. Namesto odstopivšega primatorja (župana) drja. Baxe je bil 24. t. m. izvoljen novi praški župan dr. Petr Zenkl. Izvoljen je bil z 81 glasovi (od 99 glasov, 18 glasovnic je bilo praznih). Za Zenkla ni glasovalo 13 komunistov, Zenkl sam in 4 ligisti, ki pripadajo skrajni desnici. Dr. Zenkl je češki narodni socialist ter je bil rojen 13. junija 1884. Sedaj je bil socialni referent praške občine. Ljubljancem in Mariborčanom je znan kot predavatelj o socialnih problemih Prage.

Poglavje o preganjanjih. Listi bivše SLS vedno objavljajo članke o preganjanju pristašev prej omenjene stranke za časa vladanja nje nasprotnega režima. En tak slučaj je bil objavljen v »Slov. domu« z dne 1. aprila t. l. Iz vsebine članka je razvidno, da gre za visokošolskega profesorja. Naslov članka se glasi: »Preganjanja, ki si jih ne želimo več.« — Preganjanj si sploh nihče ne želi za sebe, zato pa imajo gotovi ljudje veselje nad trpljenjem drugih in se njih krivoločno srce smeji, ko gledajo muke svojega bližnjega ter njegove družine. Človeka preganjajo, toda mu tega ne povedo, ampak mu napišejo: »... po službeni potrebi.« Nekaj mi še takorekoč šumi v ušesih o nekdanjih preganjanjih učiteljev na Slovenskem. Kateri je bil tisti režim, bi bilo zelo zanimivo, če bi hotel pojasniti »Slovenec« ali pa kateri drug njegovih bratcev. Nekoliko bolj jasno se spominjam preganjanj in denuncijacij, ki so se vršile v začetku svetovne vojne po Sloveniji, ko je baje postojala pravcata špijonka centrala v »beli« Ljubljani. Preganjalo se je torej pod vsemi bivšimi režimi in nimajo pristaši enega režima pravice kaj očitati drugemu. G. profesor v »Slovenskem domu« piše, kako mu je gospod ravnatelj takorekoč vse razodel, zakaj ga preganjajo in kod naj išče preganjalce. Ta gospod profesor je bil srečen v primeri z menoj. Mene so brzojavno premestili v času, ko sem bil že šesti teden bolan in sem dovršil 32 let službe. Pregnali so me v kraj, ki je bil 800 km oddaljen od mojega tedanjega službenega mesta in moral sem brez ozira na predpis, da se uslužbenci v času volitev ne smejo premeščati, odriniti na novo službeno mesto, tri dni pred volitvami! Niti jaz, niti predpostavljeni niso vedeli, zakaj se me preganja. Sam g. direktor me je vprašal: »Zakaj vas preganjajo?« Toda tega nisem in najbrž nikoli izvedel ne bom. Kakor rečeno, preganjanj si nihče ne želi, zato bi bilo treba o preganjanjih reči: »Preganjanja se ne smejo več vršiti.« Zato bi bilo pa treba določiti, kako se sme uporabljati zakonito določilo o premeščanju po službeni potrebi.

Doma in po svetu

Politični proces v Nišu. Dva brivska pomočnika sta pred štirimi meseci dobila po pošti neke letake anarhistične vsebine. Policija, ki je bila o tem obveščena, je aretirala tajnika URSSJ in še 13 delavcev. Aretiranci so prebili mesec dni v policijskih zaporih, nakar so bili predani sodišču. Sodišče je 11 osumljencev takoj izpustilo. Proti Vladislavu Nagyju in Djuri Kurljenoviću pa se je vršila 19. in 20. aprila sodna razprava po zakonu o zaščiti države. Obtožence je zagovarjal s. dr. Ž. Topalović. Na razpravo je prišlo ogromno poslušalcev. Državni pravdnik je zahteval, da se javnost izključi, njegov predlog pa je sodišče le deloma upoštevalo in je odredilo tajno razpravo samo za čas, dokler je trajalo čitanje letakov. Sodišče je oba obtoženca oprostil vsake krivde in kazni. Bila sta takoj izpuščena. Na ulici pa so ju pričakali detektivi in ju prijeli. Peljali so ju na policijo, kjer sta dobila izgon in sta bila takoj odpravljena iz Niša.

S. Bogdan Krekić preстал biti član občinskega sveta v Beogradu. Notranji minister dr. Anton Korošec je razrešil člana občinskega sveta in glavnega tajnika URSSJ s. Bogdana Krekića.

Stavbinci jim leže v želodcu. Zadnjič so se spravili v »Slovenca« nad stavbince, organizirane v »Zvezi stavbinskih delavcev Jugoslavije«, ker je njihov delegat pri pogajanjih izjavil, da se je treba ozirati tudi na želje in zahteve mariborskih stavbincev, ki hočejo dobiti vsaj to, kar imajo stavbinci v Ljubljani, kajti draginja v Mariboru ni nič manjša kot v Ljubljani. Ker si torej stavbinci v Mariboru ne puste prikrajšati mezd, ki so jih že imeli, zato je treba lopniti po organizaciji. Vidite, gospodje, tudi če mezdnege gibanja ne vodijo »poklicni hujskači«, kakor naziva »Slovenec« njemu ne ljube ljudi (seveda samo socialiste), vedo delavci sami, kje jih čevlji žuli in seveda niso tako neumni, da bi k vsemu, kar reče zelena gospoda okrog »Slovenca«, ki vidi samo sebe, prikimali. Stavbinci si bodo to gospodo z njihovim glasilom vred zapomnili!

Protituberkulozni teden bo od 2. do 9. maja. Iz več krajev smo prejeli obvestila, da bo delavstvo aktivno sodelovalo pri prireditvah protituberkuloznega tedna. Boj proti tuberkulozi je važen, važno je tudi organiziranje pomoči na tuberkulozi obolenim in od nje ogroženim, dasi se vsi zavedamo, da so predpogoj

zaitiranja tuberkuloze dobre socialne razmere, za delavca zlasti: zdrave delavnice, čim krajši delovnik, dober zaslužek in obilna, tečna hrana.

Kaj si dovolijo fašistični inozemci. Listi poročajo, da bodo nemški monterji v Šibeniku slavili 1. maj, kateremu hoče nemški fašizem vzeti njegov pravi pomen s tem, da ga je proglasil za praznik kljukastega križa. Ne vemo, ali se bo v Šibeniku tudi

Pojasnilo glede kolkovanja prošelj in pritožb. Ministrstvo financ razglasi: V vsakem slučaju mora veljaviti pravilo, da se za vloge, ki so zavezane taksi, plača samo ena taksa in sicer ali državna ali banovinska. Zato se za vloge in prošnje kakor tudi za priloge v poslih banovinskega področja plača samo banovinska taksa. To velja tudi za vloge, ki se tičejo banovinskih zavodov in ustanov. Pri tem ni nobene razlike, če se take vloge pošljejo ban. upravi ali kateremukoli drugemu uradu. Od vseh drugih vlog, ki se ne nanašajo na posle iz samoupravnega banovinskega področja, se mora zahtevati državna taksa in sicer samo ta, brez ozira, da li je vloga namenjena banski upravi ali kateremu drugemu oblastvu. — Ravno tako se plača za pismene rešitve, odločbe in obvestila in za vse pritožbe proti odločbam nižjih upravnih oblastev v zadevah upravnega banovinskega delokroga in banovinskih ustanov samo banovinska taksa, za vse druge odločbe in pritožbe pa državna taksa.

A. M. de Jong:

14

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

Mereyntje se je tresel po vsem životu. V trdem objemu Goortovih rok se je pognal kvišku in pričel rjoveti od strahu in groze. Stiskajoč otroka k sebi, je planil Vrč iz hiše; pustil je vežna vrata za seboj odprta in jo ubral po cesti navzdol proti hišici ob koncu vasi, kjer se je začejalo polje. Za njim se je razlegel smeh in vrišč. Toda on vsega tega ni slišal, kakor tudi ne Mereyntje.

V njunih ušesih sta čula samo odmev teh nečloveških krikov, ki so ju napolnili z grozo in strahom ter napravili gluha za vse ostalo, kar se je dogajalo okoli njiju. V divjem strahu je bežal divji lovec in se ni ustavil prej, dokler ni zaloputnil vrat svoje kočje za seboj. Ves zasoplen je obstal v sredi svoje nizke izbe, iz prs pa se mu je izvil olajšujoč vzdih... nenadoma je opazil, da mu je bil Mereyntje še vedno v naročju. Otrok je bil bled in je jokal, gledajoč ga s svojimi prestrašenimi očmi, iz katerih so mu polzele solze. Čez čas je zajeceljal s drhtajočimi ustnicami:

»K-k-kaj pa je bilo to, Vrč?«

Goort ga je posadil na polomljen stol, na oguljen sedež, iz katerega je na vseh koncih in krajih štrlela slama. Z mehkim glasom, v katerem je še malo podrtaval njegov lastni strah, je odgovoril pomirjevalno:

»Nič, dečko!... prav nič, le nikar se ne boj!«
Za hip se je moral smejeti, ko je pomislil, v kako bedast položaj je zašel. Živo si je predstavljaj, kakšne surove šale bodo zbijali radi tega njegovi znanci v gostilnici... Mereyntje je upiral vanj svoje male oči, iz katerih je odseval strah in je tulil, tresoč se:

»To-da... t-to je bil vendar glas m-moje m-ma-mame?... K-kaj so ji sto-sto-rili?«

»Oh, ničesar, dečko... nič, res prav nič. Mereyntje, le nič se nikar ne boj. Kdo neki bi tvoji materi kaj napravil? Pozneje boš lahko šel domov in boš videl, da materi prav nič ne manjka!«

»Ali res misliš?« je vprašal Mereyntje, že nekoliko pomirjen.

»Res ne, dečko!« je zatrjeval Vrč svečano, junaško premagujoč svojo lastno zaprepaščenje, čuteč, kako se mu še vedno po malem šibe kolena in pomirjevalno je dodal: »Mogoče so se kaj takega igrali, da so morali kričati, ali pa...«

»Nee,« je vzdihnil Mereyntje, »mami je bolna. Danes je že parkrat tako hudo vpila, toda tako strašno, kot poprej, še nikoli.«

»No,« je odvrnil Vrč, opogumljen vsled lastnega prepričanja, »to je dobro znamenje, Mereyntje, znamenje, da je najhujše že pri kraju. Kadar prično tako kričati, potem je kmalu konec... prav res!...«

»Kaj pa je pravzaprav materi?« je izpraševal Mereyntje trdovratno naprej.

Vrč je napravil velik požirek vode iz rjavega mlečnega vrča, ki je stal na nizki mizici, potem pa je pričel s tresočimi prsti tlačiti svojo črno ožgano pipo.

»Tvoja mati,« je izpregovoril počasi in previdno, »tvoja mati... ona — da, vidiš, Mereyntje... tvoja mati si je izvila nogo v kolenu, sedaj pa so jo vlekli za nogo, da bi jo izravnali.«

Z roko si je obrisal pot s čela, vesel, da se je domislil take laži in zatopljen vase je premišljal, kaj naj počne. Lepo neumnost si je nakopal na glavo. Tujega otroka si je obesil na vrat, ki se ga nekaj ur prav gotovo ne bo mogel iznebiti... Mereyntje mu je sedaj pač verjel. Nervozen kot je bil, pa je pozabil na lastno nadlogo in je skočil s stola. V tem hipu pa je že tudi s krikom, polnim bolečine omahnil.

Vrč je izpustil svojo pipo na tla in planil kot strela urno k njemu. Neusmiljeno je preklinjal, pri čemer si je bil Mereyntje, kljub bolečinam in strahu pa vendarle takoj na jasem, da je bila to nerodna reč za spoved, za katero ne bi rad delal pokore!... Divji lovec ga je nekoliko odurno posadil nazaj na stol in zagodrnjal:

»Sedi vendar, presneti kolovrat!... Kako prestrašiš človeka, presneta opica, ti!...«

Godrnjajoč in zabavljajoč je Mereyntjeju previdno slekel nogavico in je skrbno opazoval zateklo nogo v gležnju, majal z glavo, potem pa vzel iz stare kredence v kotu kos belega platna, in ga raztrgal na trake.

(Dalje prihodnjik.)

Demokracija predpogoj socialne pravičnosti

(Iz govora čehoslovaškega poslanca s. Brožika na VI. kongresu Zveze rudarjev v Celju, dne 25. aprila in zborovanjih v Mariboru, Celju in Trbovljah)

Cenjeni sodrug!

Zveza rudarjev v Čehoslovaški republiki, katero zastopam na tem kongresu, je sprejela vabilo k udeležbi na kongresu Zveze rudarjev Jugoslavije z veseljem in s hvaležnostjo. Ker sem podpredsednik Mednarodne zveze rudarjev v Londonu, Vas moram obenem pozdraviti tudi imenom te mednarodne zveze.

Za trajne prijateljske stike med narodi Jugoslavije in ČSR

Želimo, da bi navezali z Vami bližje stike v svrhu nadaljnjega sodelovanja. Mi si posebno želimo tega sodelovanja že radi tega, ker sta Jugoslavija in Čehoslovaška članici Male zveze in sporazumno delujeta na ohranitvi miru, kar je posebno važno v sedanji dobi mednarodne napetosti in kar tudi odgovarja mišljenju delavstva in socialistov.

S posebno radostjo smo sprejeli vest o navdušenem sprejemu prezidenta naše republike dr. Edvarda Beneša pri njegovem nedavnem obisku v Beogradu. To nam je dokaz, da bodo ostali med prebivalstvom Jugoslavije in Čehoslovaške še nadalje prijateljski stiki in volja, da se še bolj utrdijo. Koliko boljše bi bilo na svetu in zlasti v Evropi, če bi ostale države uredile svoje vzajemne stike tako, kot države Male zveze. Posebno v sedanji napetosti med evropskimi državami je naloga Male zveze izvanrednega, da uprav zgodovinskega pomena.

Od borbe med demokracijo in fašizmom je odvisna usoda delovnega naroda.

Od udušenja demokracije v Nemčiji in ustoličenja fašističnega režima pred 4 leti, kateremu je sledila odprava demokracije v Avstriji, je prišla Evropa v izredno resno napetost. Fašistični režimi se trudijo, da ubijajo demokracijo z vsemi sredstvi brutalnega nasilja tudi v ostalih državah. Temu dokaz je državljanska vojna v Španiji, ki traja že čez trideset let. Zato je najtežji problem sedanjega časa borba med demokracijo in fašizmom. Od tega ni odvisna samo garancija miru, preprečitev vojne in sodelovanje med državami, temveč gre predvsem

za bodočnost delovnega ljudstva, in sicer tako delavstva, kot tudi ostalih vrst uslužbencev ter inteligence.

Ohranitev in utrjenje politične demokracije je predpogoj za

likvidacijo produkcijskega kapitalističnega reda,

ki je izkazal svojo nezmožnost pri sedanji gospodarski krizi, koje rezultati so milijoni brezposelnih, zniževanje mezd in plač, priganjanje k čečji storitvi vsled racionalizacije, katera pa se izvaja edino iz dobičkar-skih razlogov.

Radi tega velajo naše simpatije junaški borbi, katero vodi špansko ljudstvo proti fašističnemu napadu reakcionarnih generalov na pobudo in direktno pomoč fašističnih vladnih režimov. Naša vroča želja je, da bi končala državljanska vojna v Španiji s porazom fašizma in zmago demokracije.

Demokracija v Čehoslovaški

V Čehoslovaški republiki stoji demokraciji režim trdno kljub temu, da smo obkoljeni od fašističnih držav ali polfašističnih, katerim je naša demokracija trn v očesu. Čehoslovaški narod je trdno zvezan z idejami demokracije, kojih glasnika sta bila in sta prvi prezident republike T. G. Masaryk, kot tudi sedanji prezident Edvard Beneš. Fašistične metode zavračajo tudi narodnostne manjšine v Čehoslovaški, ki imajo pri nas več državljanov in kulturne svobode kakor državljani iste narodnosti v sosednjih državah.

Posebno delovno ljudstvo ČSR si je svesto, kaj pomeni politična demokracija za rešitev njegovih mezd-nih in delovnih razmer ter socialno-politične obrambe.

Vsi delovni odnosi morajo biti urejeni s kolektivnimi pogodbami. Delavski zaupniki imajo pravico: nadzorovati obrate, sodelovati pri sprejemanju in odpustu iz dela ter kontrolirati bilanco in računsko zaključke podjetja. Rudarski zaupniki imajo svoje revirne organizacije, ki imajo tudi pravico sodelovati pri določanju cen premogu in razdeljevanju naročil, dajati izjave o predlogih rudarskih zakonov in sklepati o uporabi 10 odst. čistega dobička, ki ga jim morajo letno odvajati podjetja. Iz tega naslova so dobili rudarji do konca l. 1936 — 75 milijonov Kč, na-

darjev prispeva država letno 90 milijonov Kč, podjetniki 24.2 milijona, doklada na premož znaša 40.6 milijonov Kč, 1 odst., t. j. 9 milijonov Kč pa plačajo rudarji. Podjetniki plačajo za 21 odst. višji prispevek kot rudarji. Ti prispevki so uvedeni za dobo deset let.

1. maj v Čehoslovaški je delavski in državni praznik

Delavstvo prireja ta dan velike manifestacije v vseh količkah večjih krajev. Vrše se ogromne povorke v industrijskih centrih in shodi, ki se jih udeležuje na stotisoče ljudi. Te proslave so i po načinu prireditve, i

Tone Maček

UPANJE V MAJ

Mrak nad zemljo še caruje,
dež nenehoma rosi,
vilhva nič še ne miruje,
blato se prek cest cedi.

Brstje, popje, komaj čaka
solnčnih žarkov vroč poljub,
trta že solzé pretaka,
ptičji rod že dela hrup.

Sinček venomer vprašuje:
»Mama, kdaj pa bo lepo?«
V glavi mu misel kljuje:
»Kaj pomladi še ne bo?«

Mamica pa ga pomiri:
»Malo še potrpi vsaj;
saj se že obzorje širi,
skoro pride solnčni maj!«

meščenci 7 milijonov Kč. S tem denarjem vzdržujejo revirni sveti letno 4000 rudarskih otrok v okrevališčih. O sporih med podjetji in zaupniki odloča posebno razsodišče. Rudar ima pet do dvanajst dni dopusta letno. Inspekcijo v rudnikih vrše delavski rudarski asistenti. Čijih mandat traja pet let in po prestanku mandata še pet let ne morejo biti odpušteni. Za starostno zavarovanje ru-

po duhu nekaj drugega kot proslave v fašističnih deželah, kjer se trudi fašizem, da bi izmaličil zmisel 1. majalne demokracije ali ob njenem sodelovanju.

Vsi ti zakoni — tudi 1. maj je bil uzakonjen kot delavski in državni praznik — in uredbe so bile izdane bodisi iz neposredne inicijative socialne demokracije ali ob njeni sodelavnosti.

Kdaj pride „Delavska Politika“ trikrat tedensko med nas?

Kaj mislite, sodrug in sodružice?

Lansko leto smo se odločili za akcijo za trikratno izhajanje »Delavske Politike« na teden. Sklenili so potem to akcijo naši zaupniki in reči moramo, da je naša ogromno odobravanje med delavstvom.

Od sklepa smo prešli k delu. Naši zaupniki so organizirali predavanja in prirejali shode, naši govorniki pa so hodili podučevati delavstvo o njegovih pravicah in ga prepričevati, da je v resnici samo v razredni strokovni organizaciji pomoč in rešitev, moč pa v znanju, ki jo širi naš tisk, naša »Delavska Politika«.

Vsako predavanje, vsak shod nam je prinesel lepo število novih naročnikov za »Delavsko Politiko«.

Obiskali smo kraje in dramili, čeprav so nam marsikje rekli: »Ni mogoče ničesar napraviti.« In vendar smo uspeli.

Delavstvo razume, ono je tudi voljno, ampak razgibati ga je treba. Tam, kjer je življenje, je tudi naš delavec poleg. In ko si vzbudil njegovo zavest, si našel pot do njegovega razuma in srca, ne boj se, da bi odpadel. Koliko smo jih našli v teku akcije, ki so bili in so vedno poleg, ampak naročniki »Delavske Politike« še niso bili; pridobili smo mlačneže in tudi nezavedne, take, ki so na predavanjih dobili prvi praktični poduk o boju za socialne, za življenske pravice delavstva, danes so zvesti naročniki in čitatelji »Delavske Politike«.

Veliko delo smo opravili, ponosni smo na to. Ponosni smo na naše vse hvalevredne zaupnike, poverjenike, kakor morejo biti ponosni tudi oni na uspehe tega večmesečnega dela, ki so ga opravili.

Vendar še nismo gotovi. Življenje ne pozna počitka. Naše njive so bile zanemarjene, neobdelane, prerastel jih je plevel.

Sedaj prihaja pomlad. Prihaja naš največji praznik. Kako naj ga proslavimo?

Kako drugače, kot

z nabiranjem nadaljnjih naročnikov za »Delavsko Politiko«,

da bomo ob obletnici lahko uresničili sklep, ki smo ga napravili, da bo začela »Delavska Politika« izhajati trikrat tedensko.

Vsak bodi agitator. Tudi sodružice, ki nam ponekod že pomagajo

Kapitalistično oderuštvo uničuje

Kako kapitalisti izkoriščajo našega kmeta.

našo vas

Te dni je srbsko poljedelsko društvo v Beogradu priredilo anketo o cenah modre galice, ki je življenskega pomena za vse vinogradnike in sadjarje. Na anketi so ugotovili naravnost kritične primere, kako domače tovarne za modro galico obzaščiti visokih carin izkoriščajo naše kmetovalce.

Dr. Tanasije Mitrović, profesor na poljedelski fakulteti, je dejal: Ko v državi še nismo imeli tovarne modre galice, so jo vinogradniki kljub carinam dobivali ceneje kakor danes. Zdaj pa so naši vinogradniki in sadjarji radi velikih carin prepuščeni na milost in nemilost dvema »domaćima« tovarnoma.

Nikola Petrović, vinogradniški strokovnjak, je ugotovil:

V naši državi so cele pokrajine, katerih prebivalstvo živi skoro izključno od vinogradništva in sadjarstva. Te pokrajine spadajo obenem med pasivne in siromašne kraje Jugoslavije. Grozdje, sadje, vino tvorijo veliko postavko tudi v naši zunanji trgovini. Brez redne uporabe modre galice proti raznim škodljivcem trte in drevja je danes nemogoče pridelati dobro grozdje in sadje. Modra galica je torej najvažnejša potreščina za vse vinogradnike in sadjarje. Toda ti si je ne morejo nabaviti niti pravočasno niti pod ugodnimi pogoji. Tovarna računa modro galico po 6.50 do 7 Din, tako da bi moral kmet za štirikratno škropljenje enohektarskega vinograda plačati 300 Din sa-

Taki uspehi so seve možni le pri demokraciji

Če upoštevamo, kako težko je bilo prizadeto delavstvo v Nemčiji in v Avstriji po uničenju demokracije, ne samo z odpravo državljanske svobode, svobode zborovanja, tiska in uničenju političnih, strokovnih in združnih organizacij, ampak tudi v delovnem razmerju z poslabšanjem in samovoljnim tolmačenjem mezd-nih pogodb, razpustitvijo zaupniških zborov in razsodišč, odpravo takozvanih »Sicherheitsmänner«, ki so vršili pregled rudnikov, z zopetnim poslabšanjem socialnega zavarovanja itd.,

potem je to dokaz temu, kaj moramo pričakovati od fašizma, neglede na nevarnost vojne konflikta, ki ga povzročajo fašistični režimi.

Socialne reforme v Franciji

Nasproti pa so v zadnjem času, od nastopa Blumove vlade v Franciji dosežene socialne reforme dokaz, kako uveljavlja delavstvo svoje zahtevke tudi ob težkih razmerah, nastalih vsled gospodarske krize, v demokraciji državi.

Ta položaj razmer nalaga delovnemu ljudstvu, da deluje na okrepitev svojih političnih in strokovnih organizacij, ki nimajo samo naloge, odločno delovati na zboljšanju delovnih in mezd-nih razmer, na zboljšanju socialno-politične zaščite in s tem za boljše življenje, ampak so tudi najučinkovitejša sredstva za njihovo uveljavljanje.

V tem smislu želim Vašemu kongresu in bodoči Vaši delavnosti polnega uspeha.

in poleg starih tudi naši mladi sodrug!

Utrditi moramo, kar smo pridobili, kar tu in tam odpade — suha veja na drevesu — je treba nadomestiti.

Vsi pa bodimo točni in redni plačniki »Delavske Politike«

V boju za socialne pravice, proti krivicam in izkoriščanju, v boju za politične pravice proti fašizmu, za demokracijo in svobodo:

»Delavska Politika« za te, ti za njo!

mo za material. 300 Din je pa 700 kg grozdja. Ako morajo škropiti po 6 do 8 krat, morajo dati samo za modro galico 1500 kg grozdja.

Cena modri galici je bila že lani previsoka, letos so jo pa še zvišali za 1.85 Din. S tem bosta tovarni svoj dosednji dobiček povečali še za 12 do 13 milijonov Din.

Ti dve tovarni obstojata v Kruševcu in Subotici. Tovarna v Subotici nosi lepo ime »Zorka« in ima z državo posebno pogodbo, ki jo je podpisal za državo bivši finančni minister Švrljuga in trgovinski minister Demetrović. Dragotin Poljić je ugotovil, da je tovarna »Zorka« na podlagi te pogodbe »zaslužila« v zadnjih letih okrog 85 milijonov Din. Letos bo radi zvišanja cen profitirala za 25 milijonov Din več!

Razni govorniki so zahtevali, naj država prekliče to pogodbo in omogoči kmetovalcem nabavo modre galice za primerno ceno.

Kmeti! Na tem primeru vidite, kako vas izkorišča ne samo tuji, temveč tudi pristni domači kapital! Na tem primeru vidite, da kapitalizem in gospoda izkoriščata kmeta prav tako kakor delavca. In na tem primeru tudi vidite, da je boj proti kapitalističnem oderuštvo ne samo stvar delavcev, temveč tudi kmetov, sploh vsega delovnega ljudstva. Zato odprite oči, ne nasedajte več tistim, ki so vas menjaje varali skozi 18 let in utrdite zvezo delovnega ljudstva!

Iz naših krajev

Trbovlje

Morala krščanskih socialcev

Po krajevni skupščini Bratovske skladišnice sta izšla dva članka v »Delavski pravici«, ki sta ne samo neresnična, ampak tudi zelo demagoška in imata namen nekaj zakriti, kar je gospodom »krščanskim« men- da zelo neljubo. V prvem dopisu tožijo, čes, da se ti presneti socialisti niso držali dogovorov. To pa ni res, narobe, socialisti smo se držali točno vseh dogovorov in se je pri predlogu za nastavitve novih moči v bolnici dodalo samo to, da naj potrebo nastavitve prouči bodoči odbor, kar ima itak pravico. Iz skupine »krščanskih« delegatov je bil pa v resnici stavljen predlog, za kate- terega se nismo dogovorili. Toda socialisti smo šli preko tega, dasi bi ravno mi imeli vzrok, delati očitke »združenim krščan- skim.«

Glede drugega dopisa, ki ga je pisal na podlagi dobljenih informacij g. Križnik, ki se nahaja v bolnici, pa najprvo ugotovim, da ga je mogoče napisati le na podlagi lažnih in- formacij. Ne zamerimo mu tega, ker se vsled bolezni ni mogel udeležiti krajevnih skup- ščin in sem uverjen, da bi bil on znal položaj bolje presoditi, kot pa so ga znali nje- govi pristaši. Neresnica je, da bi jaz bil proti g. Križniku, kakor mi on očita. Res pa je, da sem jaz stavljal vprašanje, ali je lahko izvoljen v krajevni odbor delegat, ki ni navzoč, ker je pravilnik nekoliko nejasen. To vprašanje je bilo samo informativnega značaja, da se izbegne kakšnim poznejšim prigovorom in je to tudi razvidno iz zapis- nika.

Sedaj pa naj javnost tudi izve, da je en delegat od »krščanskih« volil v imenu dru- gega »krščanskega« delegata, ki sploh ni bil navzoč na skupščini. To pa mi socialisti imenujemo goljufijo. Ker sem jaz, kot pri- sednik komisije pri volitvah zahteval, da se ta, milo rečeno — nepravilnost, zabeleži v zapisniku, so pa gospodje lopnili po meni v svojem glasilu. To bi naj bili poročali svojemu tovarišu g. Križniku.

Ponovno trdimo, da smo se vsi delegati ZRJ držali do zadnjega dogovorjenih skle- pov na krajevni skupščini, kar lahko po- trdijo navzoči, tudi z liste »krščanskih«. In ne samo to! Še potem, ko je že izšlo dema- goško in neresnično poročilo v »Delavski pravici«, sem izdal v imenu ZRJ pravilnik o skupnem nastopu delavskih zastopnikov v upravnem odboru Bratovske skladišnice. — Gospodje »krščanski« so pa ta skupni na- stop odklonili. Zato se je že pred prvimi nastopom v Bratovski skladišnici uresničila naša bojazen, da bo imelo podjetje v novih razmerah lahko stališče in bo razdvojena delegacija, kot so to pokazali »krščanski soc.« na škodo upravičenim in koristnim predlogom v prid članom Bratovske skladi- šnice.

Če bo potrebno, bomo objavili tudi naše pogoje za skupni nastop. Delavstvu bomo pa tudi primerno sporočili, kakšno vlogo igrajo »krščanski soc.« G. Križniku pa priporočam, da prime za ušesa svoje pristaše in zahteva od njih, da mu bodo poročali resnico. Želim mu, da bi kmalu ozdravel. Eno drži: Kdor odklanja skupni nastop delavskih predstavnikov v delavski ustanovi, kot je Bratovska skladišnica, kjer ima podjetje polovično zastopstvo, ta je bil in bo vedno, zavedno ali nezavedno, izda- jalec delavskih interesov.

Franc Pliberšek.

Ganljivo srečanje. Ko je prišel v pon- deljek s. poslanec Karl Brožik v Trbovlje, sta ga na kolodvoru poleg s. Pliberška pričakala naša veterana delavskega gibanja ss. Melhior Čobal, ki je prišel iz Zagorja ob Savi in Franc Siter. Oba sta namreč po- znala s. Brožika še iz prejšnjih, lepših ča- sov, ko so se sestajali na raznih mednarod- nih kongresih rudarjev po evropskih mestih in kongresih socialistične internacionale. Dolga leta so že pretekla, odkar se ti stari sodruzi niso več videli, a vendar so se takoj spoznali, si krepko stisnili roke in nato vzbujali lepe spomine iz težkega, a tudi plodonosnega boja za priznanje človeških pravic proletarcev vseh dežel. Pri tej pri- liki si je marsikdo od nas želel, da bi naši stari sodruzi, ki imajo tako bogato pretek- lost v delavskem pokretu, te svoje spomine čimprej zapisali v poduk in bodrilo seda- nji generaciji, pa tudi v uteho, da noben pritisk in nobena reakcija ne more biti ta- ko močna, da je združeni proletarijat, za- vednost poštenega delavstva ne bi mo- gla prelomiti.

Odloženo predavanje. Zveza strojnikov Jugoslavije nam sporoča s prošnjo za ob- javo, da sresko načelstvo ni dovolilo na- meravanega predavanja s. dr. Reismana o zakonskih predpisih za strojnike in kurjače radi neposredne bližine 1. majnika. Preda- vanje se bo vršilo torej eno prihodnjih ne- delj, kar bomo pravočasno javili.

Zagorje ob Savi

Delavstvu objavljamo, da so sedaj na- ročeni na »Delavsko Politiko« sledeči javni lokali: Čebin Vinko, Kisovec; Rakar Leon, Loke; Kovač Kati, Toplice, Barlič Janko, Toplice; Medved Anton, Zagorje; Dolinšek Franja, Zagorje; Kosenina Melhior, Zagor- je; Križanec Amalija, Zagorje; Robavs Vin- ko, Loke; Juvan Otmar, Podkraj. Konzum- etje-delavci, upoštevajte gornje tvrdke pri nakupih!

Ljubljana

»Velik zbor« majhne organizacije

Društvo »Jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev« je imelo pretek- lo nedeljo svoj redni občni zbor. Iz poročil v listih je razvidno, da ta, pred leti mo- gočna organizacija, ki sicer nikoli ni imela idejne podlage, naglo nazaduje in da njen žalosten konec ni več daleč. Kajti v poro- čilu stoji, da je bilo na občnem zboru ugo- tovljeno, da vse postoječe železničarske or- ganizacije v ljubljanski oblastni direkciji, ki šteje okrog 12.000 uslužbenecv, skupno ne presegajo ene petine vsotja! Ker pa ra- zen zvezarjev obstoja še cel ducat raznih kategorijskih organizacij, bi bilo zanimivo vedeti, koliko od te petine, to je od 2400 organiziranih jih odpade na zvezarje? »Zve- za« je še pred malo lefi imela n. pr. samo v Mariboru nad 1600 članov. Seveda to ni- so bili — kot že rečeno — člani iz idealiz- ma, temveč iz strahu pred premeščanjem, ki so se pod ero proslulega gospoda pri direk- ciji vršila na drobno in na debelo.

Poleg tega se je članarino pobiralo službeno ali polslužbeno. Koliko je bilo onih uslužbenecv, ki so imeli pogum, odstopiti? Iz omenjenega poročila je nadalje razvidno, da gospodje zvezarji tudi nekaj zahtevajo: Ugotovili so, da je uslužbenecv za okrog 2000 premalo in da zahtevajo zvišanje plač. Tu je mišljeno gotovo splošno povišanje prejemkov. Toda neko drugo zahtevo, ki je zelo nujna in maravnost kričeca, pa poro- čilo nič ne omenja. To so tisti uslužbenci, ki so bili l. 1926 nastavljeni. Ker so imeli po 15 in tudi po 25 in več let službe, so bili prevedeni po zakonu iz l. 1923 v višje stopnje, pa so bili čez nekoliko let degra- dirani v najnižjo stopnjo, pri čemur so iz- gubili dve tretjine osnovnih plač. Sedaj pa so se izgubili po zakonu iz l. 1931 pravico

na pokojnino za vsa ona leta, ki so jih pre- bili v železniški službi pred nastavitvijo in za katera so po dvajset in več let plače- vali prispevke v provizijske fonde.

Upokojitve so se začele ravnokar iz- vajati samo z vračunanjem nastavljenih let, torej na mesto za dejansko prebitih 30 do 35 let samo za zadnjih 10 do 11 let. Priza- deti uslužbenec bo prejel Din 400 do Din 600 namesto Din 1300 do Din 1500 mesečno!

Za to zadevo se gospodje zvezarji oči- vidno ne zanimajo, kajti, sicer bi jo bili, ko so bili na moči že lahko rešili. (Vsi prejšnji ministri in generalni direktorji so bili njih častni člani!) Sicer pa, kaj bi to, saj se to tiče samo zvišanja plač, ne služite- ljev! Čudno ni torej, če se zvezarske vrste rdečijo, ampak čudno je le, da se to raz- padanje ni že preje začelo. Edini uspeh zveze je, da si je v dobi diktature pridobi- la patent, da sme samo ona postojati kot legalna organizacija železničarjev in da so gospodje, ki so ji ta patent izstavili, zada- vili svobodno železničarsko organizacijo, ka- teri se imajo železničarji mnogo zahvaliti. Kakršno življenje, takšen konec.

B. Obisk poslanca s. K. Brožika. Po kra- sni manifestaciji delavstva v Celju se je pripeljal čški socialistični poslanec Karl Brožik v nedeljo zvečer v spremstvu taj- nika Zveze rudarjev s. Arha in s. dr. Reis- mana v Ljubljano, da obišče tudi ljubljans- ke sodruge. V ponedeljek dopoldne si je s. Brožik ogledal Delavsko zbornico ter po- slovanje naših strokovnih organizacij. Osre- dnji urad za zavarovanje delavcev in konč- no obiskal tudi tukajšnjega čehoslovaškega konzula g. inž. Minovskija.

Maribor

Na dan 1. maja bo trgovina »Delavski dom« ves dan zaprta, nakar opozarjamo vse člane-odjemalce, da si pravočasno nabavijo svoje življenjske potrebščine.

Mestna občina pošilja delavce v pokoj. Ni delavca, ki bi si po dolgih letih dela in truda ne želel iti v pokoj. Koliko jih je, ki bi radi na ta način napravili mesto mlaj- šim močem, če bi le imeli zagotovilo, da bodo kot priznanje za svoje dolgoletno delo dobivali pokojnino, s katero bo mogoče iz- hajati. Dokler pa delavec te gotovosti ni- ma, tudi ne more nihče zahtevati, da naj- pusti delo in gre. Mestna občina ima za svoje delavce poseben fond, iz katerega plačuje starostne in onemoglostne podpore svojim delavcem, ki izstopijo iz dela. Te podpore so majhne, tako, da nobenega de- lavca ne mika, da bi svoj zaslužek zame- njal s podporo. Kljub temu, da n. pr. uréd- ba o starostnem zavarovanju, ki jo je izdal minister za socialno politiko predvideva starostno rento šele s 70. leti, onemoglostno pa, ako je član izčrpal bolniško podporo in je po mnenju zdravnikov nesposoben za delo, je mestna občina drugačnega mnenja. Te dni je »vpokojila« v plinarni kar tri de- lavce. Dva, ki sta stara nekaj nad 50. ene- ga pa, ki ima nekaj čez 60 let. Dobili so dekretu par dni pred 1. majem, tako da njihova služba prestane že 30. aprila. Od- merjene pokojnine pa znašajo Din 175, Din 225 in Din 300, dasi so vpokojeni garali vsak domala po dvajset let, eden pa še čez. V dekretu je napisano, da dobijo tudi hrano

v »Ljudski kuhinji«. Lahko si mislimo, kako je tem revežem pri srcu, ki se jih iz nezna- nih razlogov pošilja v pokoj in to še tako na hitro, da se niso imeli niti časa pripra- vit! Eden ali drugi izmed njih je mogoče še na slabšem, kot pa tisti mestni ubogi, ki niso nikdar delali za občino, pa uživajo pod- poro. »Slovenec«, ki je poln usmiljenja do starovpokojeencev in tako rad dokazuje (oz. je dokazoval, ker sedaj so take stvari zanj neprijetne), da se s Din 400 in Din 500 me- sečno ne da živeti, naj izračuna, kako bodo živeli ti ljudje, ki, dasi še delazmožni mo- rajo v pokoj, kar pa jim ni dovoljeno.

Ko bo tudi v našem mestu prišlo enkrat do občinskih volitev, tedaj bomo o teh in po- dobni zadevah še mnogokaj povedali.

Konkurence pa ne trpimo! »Slovenec« z veliko naslado poroča, da so šentiljski orožniki zaprli dva »bibelforšarja«, ki sta v nedeljo na vasi vrtela gramofonske plo- šče, na katerih so bile nemške in slovenske pridige ter delila brošure. Zlasti je »Slove- nec« ogorčen, ker se je to zgodilo po cer- kvenem pravilu. »Slovenec« je namreč za svobodo duha in verskega prepričanja, to- da — konkurence pa ne trpimo!

Zahvala. Vsem, ki so spremili našega ljubega očeta Karmela Karla na zadnji poti, zastopniku občine g. Koresu in predstavi- ku strokovne organizacije s. Vidoviču, za iskrene poslovnice besede, delavstvu in ura- dništvu pa še posebej za podporo, ki so mi jo naklonili, najpriskrnejša hvala.

Vdova Karmel z otroci.

PEVSKI ODSEK PEKOV V MARIBORU

predi 15. maja ob 20. uri v veliki dvorani Union v Mariboru

JUBILEJNI KONCERT

v proslavo 40. obletnice svojega obstoja / Sodeluje 7 delavskih pevskih zborov in 3 godbe

Celje

Socialne razmere v podeželskih občinah so strašne. Bede je vedno več. Občine so pa vedno manj v stanju, nuditi pomoč po- trebnim občanom. Deloma je temu krivo ne samo pomanjkanje sredstev, ampak tudi ne- razumevanje občinskih odborov za socialno skrbstvo. V neki sosednji občini je 70letni starček, ki je brez sredstev, zaprosil za podporo. Obljubili so mu Din 40. Ko se je imenovani zgledil v občinskem uradu, so mu rekli, da dobi za Din 40 nakaznico za živila, vendar pa jo mora odslužiti z delom na cesti. Mož je izčrpan in za delo nespo- soben, zato je nerazumljivo, zahtevati od njega, da podpono odsluži.

Kino »METROPOL« Celje prinaša:

1., 2., 3. maja ob 16.15 in 20.30 ZLATO IZ SINGAPOORA. Morski roparji napadejo ladjo natovnjeno z zlatom. V glavnih vlo- gah sloviti igralci: Clark Gable, Jean Har- loh in Wallace Beery. — Predstave po zni- žanih cenah: 1., 2., 3. maja ob 18.15, v ne- deljo ob 10. in 14. uri S KONJA NA OSLA. V glavnih vlogah ameriška komika: Stanlio in Olio.

Kamnik

Poduk za šolske mladine. Pri Uršulin- kah so bile za Velikonoč duhovne vaje za šolarke. Stariši so šele po ovinkih zvedeli od svojih otrok kakšne so bile te duhovne vaje in so strašno razjarijeni radi tega. Prav imajo!

Ptuj

Klic po delu ali izselitvi. Nebroj močnih, delavolnih poljskih delavcev siromašnega ptujskega sreza, ki zama- njujejo doma za delom, prosijo merodajne faktorije, da jim — kakor sezonskim delav- cem iz Prekmurja — omogočijo izselitev odnosno sezonsko zaposlitev v Franciji ali pa v kakšni drugi državi. — Brezposelni poljski delavec.

Hrastnik

V hrastniški steklarni se obratuje sedaj kot še nikoli. Dela se na 4 pečih. Želja de- lavstva bi bila, da bi se vsaj par mesecev tako delalo. Zaposleno je sedaj v steklarni nad 1000 delavcev in delavk.

Spiritisti. Obupne razmere v revirjih so vzbudile pri ljudeh praznoverje. Verujejo v neumrljivost duše, se nekateri radi »pogo- varjajo« z umrlimi, ki jih večer za večerom kličejo z onega sveta in skušajo od njih iz- vedeti za svojo usodo. V nekaterih famili- jah je postalo spiritiziranje že prava strast. V takih hišah se je zbiralo ponavadi veliko ljudi, ki so tvorili tak spiritističen krožek. Kakor čujemo so oblasti pričele proti spiri- tistom ostro nastopati. Značilno je, da so tudi cerkveni krogi proti spiritistom, kljub temu, da cerkev ne zanika strahov, ker ka- kor znano poznajo kanoni rimske cerkve med drugim tudi zarotovanje hudega duha in pa duš, ki po smrti ne naidejo pokoja.

Črna pri Prevaljah

Žalostne šolske prilike vladajo v Ko- privni, nekdanji samostojni občini, ki je bi- la priključena črnski občini. Šola se nahaja v župnišču. Dasi je dvorazrednica, ima sa- mo en razred, tako, da hodi v to sobo 95 otrok. Ko so pred petimi leti župnišče po- večali, so rekli, da bo dobila šola prostore v novi zgradbi. Res se je nekaj časa vršil pouk v novih prostorih, potem pa se je prostore v novi zgradbi oddalo za gostilno, katero vodi farovaška kuharica. V črnski šoli je bilo vpeljavano, da je imel vsak otrok svojo knjigo, ki mu jo je dala šola. V koprivniški šoli pa imata po dva eno razcapano. Letos pozimi je bilo v tej šoli osem otrok sploh brez vsake knjige. — Pa tudi šolski proračun črnske občine je silno okrnjen. Svoj čas, ko je bila na občini socialistična večina je znašal Din 13.500, sedaj komaj Din 3.500. Tako žalostne šolske razmere vladajo tik ob državni meji. Posledica more biti samo analfabetizem.

Žagarjem gre slabo. Na Thurnovi žagi zaposleni lesni delavci so pred 10 leti, ko so bili še organizirani, zaslužili po Din 40 na šiht. Dandanes, ako slučajno ne praznu- jejo, znaša njihova meza po Din 24 do Din 30 v akordu! Lesni delavci, zganite se! V lesni industriji pravijo, prihaja konjunktura, ako boste spali, bo od te konjunktura pro- fitiral samo podjetnik.

Kočevje

Res potrebni rudarji največ praznujejo. V »Slovenskem domu« opisuje neznani pi- sč razmere v tukajšnjem rudniku. Vidi se, da je dotični gospod slabo poučen. Pisec pravi, da se je položaj delavstva, kakor tu- di uradništva znatno poslabšal pod seda- njim vodstvom. Mi delavci tega ne more- mo trditi, ker se je praznovalo tudi pod prejšnjim vodstvom rudnika, sicer ne v taki meri kot sedaj, kar so pa vzrok premajhna naročila. Kar se tiče pravičnosti pri razde- ljevanju šihov je resnica, da se pritožuje delavstvo, vendar ne krščanski socialci, ker ti se nad osebo g. nadpaznika Vetrovca res ne morejo pritoževati, pač pa marksisti, kakor nas cenj, dopisnik imenuje. Tisti, ki delajo vsak dan in tisti, ki imajo samo dva otroka, ne pripadajo marksistom, temveč krščanskim socialcem. Dopisnik meče sam nase kamenje, ko priznava, da je to naj- večji greh, da delajo največ taki z malo družino, ali celo brez otrok, medtem ko drugi, z obilno družino, gledajo skozi okno. Resnici na ljubo povedano, da kočevski marksistični rudarji mnogo več skozi okno gledajo, kakor pa krščansko socialni, ki znajo tako imenitno zavijati resnico v me- glo. Pazite, da se ta meglja enkrat ne raz- prši, pa ostanete z vašo pravičnostjo in kr- ščansko resnico v pravi luči pred svetom. Nadalje pravi pisec, da prizadeto delav- stvo ne ve, odkod izvirajo gotovi odloki, pa mu povemo mi: delavstvo dobro ve in čuti, da ima g. nadpaznik glavno besedo pri obratu in znano je tudi, da on po mišljenju ni marksist, torej tudi malo verjetno, da bi se toliko ogreval za marksiste, da bi bili oni zmira polno zaposleni, kakor pravi pi- sec. Tudi v našem interesu je, da se tem stvarim napravi konec, ker smo mi bolj upravičeni, da se pritožujemo, kot pa struja omenjenega dopisnika. Toliko v pojasnilo, da bo javnost pravilno poučena. Družnost! Marksist.

Košaki

Občni zbor Zveze viničarjev, poljskih delavcev in kočarjev, ki se je vršil minulo nedeljo v gostilni Welle, je prav lepo us- pel. Predsednik organizacije s. Ulbl je po- dal obširno poročilo o mizernem položaju, v katerem se nahajajo viničarji in o delo- vanju organizacije, ki je v preteklem po- slovnem letu izvršila ogromno intervencij itd. Po poročilu blagajnika in tajnika, je s. Lajncja v imenu kontrole predlagal razre- šnico staremu odboru, ki je bila soglasno sprejeta. O nalogah organizacije in socialni zaščiti je nato poročal s. Čeh, ki je žel za svoja izvajanja živahno odobravanje. S po- zivom, da se vsi viničarji oklenejo svoje organizacije, je predsednik s. Ulbl zaključil lepo uspešni občni zbor.

Sportna rubrika

O trboveljskem nogometu. Dne 8. t. m. je »Slovenski Narod« pod naslovom »Ne- deljski sport« poročal o tekmi »Dask« »Tr- bovlje«. Dopis skoro da ni mogel pisati člo- veka, ki je bil na tekmi, ker ne moremo ver- jeti, da bi sicer lahko nagromadil toliko laži. Da je tekma pričela s četrtmurno zamudo, je res. Čudno je pa vendarle priznanje, da je bila tekma odigrana regularno. Sodnik gosp. Božič je prezl precej rok obojestransko, vendar pa v precejšnji škodo »Dask«-a. Da se je en igralec »Dask« res nedostojno ob- našal, je graje vredno, vendar je tudi sod- nikova dolžnost, da postavi takega igralca na hladno. Nerazumljivo je, da je dopisnik zvalil vso krivdo za dogodke na klub »Dask« in vendar tudi igralci »Trbovlja« niso igrali preveč fair. Res je, da bi bilo treba napraviti red v sportu v Trbovljah, toda ne samo v drugem razredu! Saj smo imeli lep vzgled pri tekmi »Amater« »Reka«, ko je bil na- paden sodnik. Pa tudi igralci »Reke« lahko marsikaj povedo. Drugič poročajte pošteno in točno. Gledalec.

Širite naš list!

Plačuj naročnino točno, ne bodi zamudnik!

Kranjskemu delavstvu v razmišljanje in vzpodbudo

Za oživiljenje delavskega gibanja.

Spomladi, ko se narava prerodi, tudi mi prerodimo naše delo na strokovnem in kulturnem polju, kjer že od tekstilne stavke ni pravega življenja. Poskušalo, odnosno ukrenilo se je že marsikaj, da se to mrtvilo ponovno razgiblje, ali vsi napori niso rodili mnogo uspeha.

Morda bo kdo mislil, da se je delavstvo preusmerilo in naselilo na limanice našim nasprotnikom. Toda tudi takozvani beli in plavi so kot brez življenja, dočim o zelenih sploh ni sledu. Delavstvo je idejno usmerjeno nekako tako, kakor je bilo pred tekstilno stavko, samo, da je postalo mlačno in ravnodušno, kar se tiče sodelovanja v gibanju in organizaciji. In ravno radi tega je še posebno važno vprašanje: kje so pravi vzroki te ravnodušnosti? Vsekakor jih bo treba ugotoviti in odstraniti! Predpogoj je, da vlada enotnost, o kateri govorimo delavstvu, predvsem tam, kjer je že radi vzgleda in plodnosnega dela neobhodno potrebna. Da se ohrani enotnost, se mora delati tako, kakor sklenejo legalno in pravilno izvoljeni forumi. Večina odloči. Tak je princip demokracije, ki je popolna le, ako je zgrajena od spodaj navzgor. Vsak je upravičen do objektivne kritike, iznašanja iniciativnih predlogov in njihovega uveljavljanja demokratičnim putem. Nesoglasja, ki izvirajo iz osebnega prestiža in so izrodek častihlepija in samoljublja, je treba najprvo odstraniti. So ljudje, ki občutijo pomirjenje z osebam, s katerimi so prišli v nesoglasja, kot nekaj nemogočega ali pa zahtevajo neke vrste posebno zadoščenje. Tako stališče more zavzemati samo oni, ki samozavestno menijo, da na njemu sloni vse delavsko gibanje. Pobotanje na tak način bi gotovo ne bilo trajno, ampak bi ob prvi priliki ponovno zavrelo.

Vsak izredno zavedni delavec pa želi iskrenega in trajnega soglasja,

ki je predpogoj za razvoj gibanja. Možeče je, da se vleče v gibanje par razdiračev, ki po svoji naravi niso za ustvarjanje delo, v splošnem pa razdiraške opozicije med nami ni. Dolžnost vsake resne opozicije same je, da se razdiračev iznebi.

Gibanje rabi tudi fanatiki, rabi pa predvsem trezno mislečih ljudi, čijih nalog mora biti, da uravnavajo organizacijsko delo na zunaj in na znotraj. Fanatik pa za take stvari največkrat nima pravega merila.

Ako o teh stvarih govorimo, govorimo, ker se nam zdi, da je molk v tem slučaju bolj škodljiv, kot pa diskusija. Z molčanjem sami sebe varamo, dočim je nasprotnik o dejanskem stanju itak dobro poučen.

V vsakem pokretu ali stranki je opozicija sestavni del gibanja, saj brez opozicije v organizaciji ni življenja. Opozicija ne sme ovirati dela, sme pa zahtevati, da se upoštevajo ali vsaj prediskutirajo njeni predlogi. V nasprotnem slučaju se jemlje opoziciji voljo do dela in onemogoča pritegnitev k delu širšega kroga delavstva.

V času, ko za delavsko gibanje ni polne svobode, je še posebno važno, da imamo kader sposobnih in delovalnih ljudi, sicer ostane ob izrednih dogodkih množica brez idejnega vodstva.

Kako pa je danes z našo borbenostjo, odnosno v koliko smo sposobni, da vršimo idejno poslanstvo marksizma, presodimo najbolje iz nam nasprotnega časopisja. Takšno »kritiko« je treba samo pravilno razumeti. N. pr.: Koliko je pisal »Gorenjec« o marksizmu med tekstilno stavko in kako »širokogrudno socialnega« se je kazal napram delavstvu. V svojem manevriranju je, računajoč s časom in delno z razpoloženjem mase, kričal, češ, tudi mi smo z vami, ali tako ne gre in pri tem želel delavstvu vsiliti svoje klerikalne recepte. Po končni stavki je bilo še veliko pisarjenje o rdečkarjih,

ki je močno dšalo po denunciranju, a potem, čuje, je bilo za njega delavsko vprašanje rešeno. Prej o »akciji« sijajno informirani »Gorenjec« zdaj že preko pol leta nima nobenega vpogleda za tovarniške zidove. Ne zanima ga, kako kršijo podjetniki kolektivno pogodbo in kako se delavstvo šikanira.

Izgleda, kot da bi bil na moč zadovoljen, ker delavstvo spokorno prenaša jarem kapitalističnega izkoriščanja. Iz tega se vidi, kdaj in s kakšnim namenom klerikalno časopisje direktno poseže v »obrambo« delavskih interesov.

Kaj čitaš in povem ti, kdo si!

Zato je delavstvu predvsem potrebno, da se zaveda, katero časopisje piše iskreno za koristi delavstva in kar je glavno, da ne molči, zlasti takrat ne, kadar se o njegovih pravicah na višjih mestih odloča.

Socialistični tisk v polni meri vrši to nalogo v okviru obstoječih tiskovnih predpisov. Toda delavci vse premalo razumejo važno vlogo socialističnega tiska; vse premalo razumejo, s kakšnimi težkočami se mora boriti. Na eni strani bi radi imeli cenen dnevnik, na drugi strani pa niti »Delavske Politike« ne čitajo, dasi izhaja samo dvakrat tedensko. Kaj šele, da bi se poglabili, razmišljali in razgovarjali o prečitnem s sodrugi, prežeti hotenja, da širijo svoje obzorje in se iz primerov iz vsakdanjega življenja nekaj nauče. Sploh čita delavstvo vse premalo znanstvene literature. Kdor hoče biti res marksist, mora vedeti, da je marksizem znanost. In ta znanost se ne črpa iz šundromanov in meščanskega časopisja. Žalostno, ali resnično je dejstvo, da oni, ki zatrjujejo, da so o marksizmu že »dobro poučeni«, nimajo v glavi drugega, kot kopico zmedenih pojmov, kar se takoj pokaže, čim govorijo z njimi. Za njih »Delavska Politika« ne prinese nikdar nič novega in tudi premalo »radikalna« je v pisavi, sklicujoč se na kakšen meščanski dnevnik, ki da je zanje bolj informativen in njim bolj simpatičen. Tako so mnogi na dotični dnevnik naročeni, dočim »Delavske Politike« nimajo. Ako bi se razredno zavedni delavci ravnali po njihovem vzgledu, potem bi »Del. Politika« niti dvakrat tedensko ne izhajala. Kako daleč bi bili šele potem do lastnega dnevnika? Potem bi bili o delavskih vprašanjih navezani edino na informacije »dotičnega« dnevnika, ki je bil pobornik vseh zadnjih diktatorskih režimov in se izkazal s tem vse prej, kakor pa naklonjen delavstvu. Torej v kritiki bodimo stvarni in ne žrtve brezplodnih fantazij.

Ako si bomo hoteli svoje pravice priboriti, bo treba več dela in manj zabavljanja.

Vsak naročnik »Delavske Politike« zlasti oni, ki želi, da bi časopis izhajal čimprej trikrat tedensko in s časoma kot dnevnik, naj se vpraša,

koliko je že pridobil listu novih naročnikov.

Zelo redki so oni naročniki, ki bi za razširitev »Delavske Politike« imeli kake zasluge. Niti med sodelavci lista ne širijo, kaj šele med kmeti, obrtniki in trgovci! Ali bomo v bodoče v tem smislu kaj več delali? In če bomo delali, si bomo pridobili gotovo uspehov in na strokovnem in na kulturnem polju. Apeliramo na vse vestne naročnike »Delavske Politike«, da vsaj

tekotom meseca maja pridobijo po enega novega naročnika.

Zaostankarji pa bodo že storili veliko, ako bodo nadalje v redu vršili svojo dolžnost.

Z ustvarjanjem delom in v duhu enotnosti korakajmo naprej k našemu cilju! —jd.

Rekruti imajo pravico do mezde 1 tedna v smislu § 219 o. z.

Še ena, novejša češka sodba

Zadnjič smo objavili v »Delavski Politiki« članek o pravici delavca, vpoklicanega k odsluženju kaderskega roka, do plačila tedenske mezde v smislu § 219 obrtnega zakona, kakor je o tem odločilo pred par leti na podlagi enakega zakonskega določila § 1154 b o. d. z. najvišje češko-slovaško sodišče.

Objavljamo dodatno temu članku še novejšo enako sodbo prizivnega okrožnega sodišča v Pragi z dne 13. oktobra 1936, ki je razsodilo:

»Po § 1154 b občega državlanskega zakona pripada uslužbencu po 14dnevnom službovanju pravica na mezdo za največ en teden, če iz važnega razloga, tikajočega se njegove osebe, ni mogel izvrševati dela. Po mnenju prvega sodišča je tak važen razlog tudi nastop prezenčne vojaške službe, kateri nazor prvega

sodišča je z ozirom na zakon in odločbo najvišjega sodišča št. 2698, pravičen in prizivno sodišče z njim popolnoma soglašata tudi v tem, da ni treba, da bi bil ta dogodek — kot domneva to tožena stranka — nepredviden.«

Kaj pravijo podjetniki?

Kakor nam poročajo čitatelji, je vzbudil naš članek o gornji pravici delavcev-rekrutov tudi med podjetniki potrebno zanimanje in so si podjetja sama nabavila zadnjo številko »Delavske Politike« s člankom o teh pravicah rekrutov celo v več izvodih. Upati je torej, da bodo podjetniki, ki so vendar znani kot patrijotični državljani, to skromno pravico svojim delavcem v polni meri priznavali brez pravdanja in sodb in revnim rekrutom pripadajoče zneske za en teden mezde takoj izplačali.

Kolektivna pogodba rudarjev v Krmelju

Zaključek mezdne gibanja

Po dva dni trajajočih pogajanjih za sklenitev kolektivne pogodbe za rudarje v Krmelju se je mezdno gibanje, ki je trajalo skoraj pet mesecev, zaključilo s tem, da so delavski zastopniki in podjetje v sredo, dne 14. t. m. podpisali kolektivno pogodbo.

Tako je po dolgih letih prišlo rudarsko delavstvo v tem rudniku do pogodbe, ki urejuje deloma razmere, ki niso bile posebno zadovoljljive. Vendar je pa vztrajnost delavskih predstavnikov rodila uspeh. Že pri prejšnjih pogajanjih se je pokazalo, da bo pri razpravah treba prebroditi marsikatero težkočo. Velika ovira je bilo tudi dejstvo, da do

sedaj delavstvo sploh ni imelo svojih pravic zapisanih.

Pogajanja je vodil zastopnik rudarskega glavarstva inž. Zupančič. Podjetje je zastopal g. Jakl Venčeslav, ravnatelj g. Črvin in obratovodja g. Zupančič. Za organizacijo ZRJ je razpravljajal tajnik ZRJ s. Jurij Arh, za II. skupino načelnik Pliberšek, Zaman Franc in novoizvoljeni delavski zaupnik.

S sklenitvijo kolektivne pogodbe v Krmelju se je zopet vključil nov rudnik v veliko rudarsko vzajemnost, ki jo z velikim tempom ustvarjata strokovna organizacija ZRJ in načelstvo II. skupine.

Zakaj železničarji niso zadovoljni?

Železničarji že dolgo časa čakamo, kdaj bomo dobili to, kar pripada delovnemu človeku. Tudi živina v hlevu čaka na pošteno krmo iz rok svojega gospodarja in gospodar jo krmi, da mu ne propade. Če le malo zamuka že ve, da pri živini ni nekaj v redu. Mi pa smo vpreženi noč in dan, nimamo nedelj, ne praznikov, ne počitka. Na vsa javnost ve, kako bedno je življenje železničarja, ki mora vršiti svojo službo na progi, na prostem, izpostavljen vremenskim neprilikam in pod strašno osebnostno odgovornostjo ter v stalni življenjski nevarnosti.

Čas bi že bil, da se razmere urede, saj je kruha za vse dovolj in bi ne bilo treba, da je velika večina ljudi slabo hranjena, raztrgana in zadolžena čez glavo. Nekateri ne delajo nič, zato pa morajo drugi za dva ali tri in več. *Možnost, da se to ure, ni.*

Geslo naše je: pomagaj delovnemu ljudstvu, s tem pomagaš tudi sebi. Tistim, ki obljubljajo pa veljaj: Ne laži, bodi pošten, da ne boš osramočen!

Železničar.

Delavski pravni svetovalec

Zaščita kmetov in delavci (Zabukovca)

Vprašanje: Ali veljajo določbe uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov radi zaščite kmetov tudi za delavce?

Odgovor: Delavci, ki imajo obremenjeno poslasto, so zaščiteni po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov le, če ni dohodek iz poslaste večji kot pa njih službeni prejemki. Obrnite se na sodišče in stavite tam predlog, da Vam prizna zaščito.

Izstavitev in nadure gradbenega delavca (Kočevje)

Vprašanje: Zaposlen sem bil pri gradnji ceste. Čez nekaj časa pa me je podjetnik poslal na brezplačni dopust, češ da nima dovolj dela. Ali bom lahko zahteval v primeru, da me odpusti, mezdo za izstavitev, za 14-dnevno odpoved in plačilo za nadure, ker sem delal po 10 ur dnevno?

Odgovor: Če Vam ni bilo odpovedano, Vam pripada mezda za izstavitev do dneva, ko Vam bo služba odpovedana. Smeli boste zahtevati tudi mezdo za 14 dni, če boste odpuščeni brez odpovedi. Ne pripada Vam pa plačilo za nadure, ker je 10-urni delavnik za gradbeno podjetja in gradbeno dela dopuščen.

Rubež nezgodne rente (Trbovlje)

Vprašanje: Za alimente nez. otroku so mi zarubili polovico mesečne rente, dasi ravno znaša ta na mesec komaj po Din 318. Ali je to dopustno?

Odgovor: Po § 131 pravil bratovske skladnice nezgodna renta ni rubljiva, razen za alimentacijske zahteve sorodnikov, kolikor jim sodišče prizna te zahteve. Ker pa prejemate na mesec komaj Din 318 rente, predlagajte pri sodišču, da se rubež ustavi,

ker znaša Vaša renta manj kot eksistenčni minimum.

»Samopomoč«, registrirana pomožna blagajna v Splitu.

Vprašanje: Pri navedeni zadrugi sem imel zavarovanega svojega očeta za do Din 10.000.—. Po pravilih bi moral dobiti ob njegovi smrti vsaj Din 8.500.—, izplačati mi pa hočejo samo Din 3.221.—, t. j. samo za 60 Din več, kakor sem vplačal. Odtegniti mi hočejo dalje tudi članarino še za en mesec po smrti očeta. Ali so k temu upravičeni? Ali imam pravico tirjati posmrtnino v polnem znesku?

Odgovor: Glede iste zadruge se je na nas obrnilo že več prosilcev za pravni nasvet. Po vpogledu njenih pravil smo morali vedno ugotoviti, da bi jo bilo zelo težko sodno preganjati. Pravila namreč pravijo, da se lahko v posameznih razredih zavaruje do največ 5, 10 in 15.000 dinarjev. Višina zneska, ki se ob smrtnem slučaju izplača, pa zavisi od števila članov društva in od števila smrtnih slučajev v tistem mesecu. Število smrtnih slučajev objavlja društvo vsakomesečno v svojem glasilu »Vjesnik«, o številu članstva v posameznih mesecih pa ne najdemo nobenih podatkov. Zato je tudi kontrola s strani članov nad tem, ali se jim podpora pravilno izračunava, onemogočena. Pravila so zelo zamotana in nejasna, ter jih uprava tudi razlaga povsem samovoljno. — Vsed tega je uspeh sodnega postopanja proti zadrugi zelo negotov, zlasti še, ko morate najprej tožiti pri razsodišču zadruge same in šele, ko to razsodi, se morete pritožiti zoper njegovo razsodbo pri sodišču v Splitu in to le iz razlogov ničnosti (če

sodišče ni bilo pravilno sestavljeno, ali je protizakonito postopalo in podobno). — Pri takem stanju stvari bi sodnim potom težko uspeli. Zato so člani prisiljeni izplačane podpore sprejeti in se z njimi zadovoljiti, dasi so v svojih pričakovanih razočarani, ker so pričakovali mnogo višje podpore. Visoke podpore obljubljajo članom agenti zadruge, da jih privabijo v zadruge, pravila sama pa pravijo, da so zneski 5, 10 in 15.000 Din le najvišja podpora, ki jo je mogoče doseči potem, ko vplačani zneski dosežejo 80 odst. zavarovane vsote. (Če ste torej zavarovani do 10.000 Din, se Vam izplača Din 10.000 šele, ko ste vplačali Din 8.000). Na podlagi pravil odteguje zadruge upravičeno še en mesec po smrti zavarovanca članarino, kajti članstvo preneša šele, ko se podpora izplača in ne s smrtnim primerom. Izplačati se pa mora podpora najkasneje v enem mesecu po smrti zavarovanca.

Mladinski vestnik

Odpoved stanovanja (Oploznaica).

Vprašanje: Najemodajalec mi je sodnijsko odpovedal za 1. junij. Stanovanje imam plačano do 19. maja, izselil se pa bom že 20. aprila. Ali mi je dolžan povrniti stanarino od 20. 4. do 19. 5. in ali mi je dolžan dati kako odškodnino za obdelavo vrta, ki je spadal k stanovanju?

Odgovor: Hišni gospodar Vam je dolžan povrniti stanarino za en mesec. Tudi Vam je dolžan povrniti vse, kar ste Vi v vrt založili z delom in semenjem, če se ne dogovorite tako, da boste v jeseni lahko pridelke sami pobrali.

Vsak naročnik gotovo želi, da bi »Delavska Politika« začela čimprej izhajati trikrat na teden. To akcijo pa najbolj ovirajo naročniki, ki se ne zavedajo, da je treba naročnino poravnati sproti vsak mesec. Ali si tudi Ti z naročnino v zaostanku?

Delavci, to je za vas!

Časopisi dan za dnem poročajo o številnih smrtnih nesrečah. Največ nesreč je v delavskih vrstah. Tu eksplozija ubije več delavcev, tam rov zruše delavce. Eni postanejo žrtve strojev, drugi zastrupljenja. Vsi ti slučajji kažejo, da je delavčevo življenje vedno v nevarnosti. Kaj storiti? Sebi in domačim za bodočnost zagotoviti vsaj neko pomoč. Zavarovati se. »Karitas« v tem oziru nudi velike ugodnosti. Za mesečnih 5 Din se lahko zavarujete. Teh 5 Din bo vsak delavec lahko pogrešal. Tu in tam si odreče kako cigareto ali kak kozarec pijače in denar je kmalu tu. Zavarovanje pri »Karitas« je tem bolj priporočljivo, ker se v slučaju zavarovane smrti vsled nezgode izplača domačim dvojna zavarovana vsota. Kak ugled uživa »Karitas«, kaže tudi dejstvo, da se je v treh mesecih (od Novega leta do Velike noči) pri njej zavarovalo 2040 (reci: dvatisočstirideset) ljudi. Še danes se obrnite na tukajšnje vodstvo »Karitas« (Maribor, Orožnova ul. 8). Tam dobite vsa potrebna navodila. Najboljše pa bo, da ne boste šli samo po navodila, marveč da se boste takoj zavarovali, ker je vsakega dne škoda.

Na drobno! *Na veliko!*

moški	od Din	138.-	napr.
damski	,,	122.-	napr.
otroški	,,	39.-	napr.

Franc Strniša**Kranj**Delavnica: Tyrševa 7
Trgovina: Prešernova 1Vam nudi v veliki izbiri elegantne
in trpežne čevlje samo ročnega
izdelka, kakor tudi po meri in željiVsemu delavstvu naznanjamo, da
smo ob času 40-letnega jubileja cene
za 15% znižali. Zato vse hiti in
kupi le v manufakturni trgovini**Logar & Kalan**
Kranj

Priporoča se

Albin Jazbec

konfekcijska trgovina v Kranju

Gregorič Valentin, Kranj

stavbeno in pohištveno strojno mizarstvo

Zadružna elektrarna v Ptujpriporoča svojo bogato zalogo raznih žarnic,
likalnikov in drugih elektriških predmetov

Kupujte svoje potrebščine v prodajalnah

Konzumnega društva v Hrastniku

Postanite člani!

Gajdoš AntonIzdelovalnica vseh vrst čevljev po meri in naročilu. — Cene solidne!
Šmarje 17 - Sevnica**Milan Cimperšek, Sevnica**

trgovina s specerijo, galanterijo, manufakture ter konfekcijo

Konkurenčne cene! Solidna postrežba!

Rudolf Kreutz

brivec, Sevnica ob Savi

in na kolodvoru — podružnica
se priporoča vsemu p. n.
občinstvu

Priporoča se

Ostrvršnik Ivan

splošno krojaštvo

v Sevnici ob Savi

Gabrič Anton

Sevnica

mesar in gostilničar

z moderno urejeno

hladilnico se priporoča cenj. občinstvu

Priporoča se

Josip Šmid

čevljar v Guštanju

z najfinjšo in garantirano
izdelavo čevljev**Franc Jezovnik**

mesar — Griže

se priporoča za nadaljni obisk

Izdelava vsakovrstnih

čevljev po naročilu

Ivo Gnuš, Griže

Joško Gaberšek

krojaštvo, Griže

za dame in gospode

se priporoča

Čevlje, usnje
in čevljarske
potrebščine
dobite
najceneje
v trgovini**Anton Štefl****Kranj**

(pod mostom)

Gospodje za modo!

Se priporoča krojač

JERŠIN IVAN

Kranj, Blejska 5

Fajfar Peter

čevljar

Primska 13 p. Kranju

Izdelujem vse vrste

luksuzne in štrpne

čevlje po meri

M. RandučModna trgovina
KranjModerno in lepo fotografijo
dobite edino le v**FOTO-ATELJE-JU**
JANKO KRAMAR

KRANJ, GLAVNI TRG št. 183

Povsod gre glas
B. Rangus
zlatar, Kranj
je za nas!

Zahtevajte cenik!

Vse pridelke vrtnarstva in cvetličarne
dobite v najboljši kvaliteti pri**Vincekovič Ivan**
Ljutomer, Tyršev trg

Svoje pridelke priporoča

Vauda Ignac

vrtnarstvo in cvetličarna

Ptuj

Miklošičeva cesta

Vsem cenjenim gostom se priporoča za
nadaljni obisk**GAŠPARIN CIRIL**

gostilna Lesce

Andrej Jeglič

Lesce pri Bledu

● priporoča zalogo specerije,
manufakture, galanterije in
vsega stavbnega materiala
po nizkih cenah**Gostilna Hodnik Ludvik**

Puščava, Sv. Lovrenc na Pohorju

se priporoča delavcem

Cenjenim gostom se priporoča gostilničarka

v Konzumnem

društvu rudarjev

REZKA AVSENAK, Hrastnik

Neumrljiva knjiga

DOBERDOB

slovenskih fantov grob

Čitajte knjigo, ki vam opisuje doživljanje, živ-
ljenje in trpljenje Vaših očetov, oziroma sinov,
tako kakor je to bilo v resnici.Knjiga se dobi v knjigarni DOMOVI-
NA, Celje, Kralja Petra c. 45 in stane
nevez. Din 27.— vez. Din 38.—.**„MATO“**

tov. zaloga nogavic in perila

CELJE

Glavni trg 10

vis a vis Farne cerkve

Prav dobro in aromatično

praženo kavo

dobite v specerijski trgovini

Karl Loibner

Telefon 120

Kralja Petra c. 17 »Pri Zvoncu«

ALOJZ FRANZ

gostilna

prodaja vina in žganja na debelo

CELJE

Gospodsk. ul. št. 18

Za nadaljni odjem in zaupanje
delavcev se priporoča**Mesar in prekajevalec****Ivan Šmauc****Guštanj**

TRGOVINA

ANA SAMIC, GUŠTANJse priporoča za nadaljni
odjem in zaupanje delavcevZa cenj. obisk in naročila
se priporoča delavcem**Gostenčnik Mirko**

čevljar, Guštanj

Gostilna Ivan Milonikv Guštanju se priporoča. Vsak dan
sveže pivo, ter prvovrstna vina in jedila**Robert Jamšek**pohištveno in stavbeno mizarstvo
v Guštanjuse priporoča za vsakovrstno pohištveno
in stavbeno delo. — Postrežba točna.**Helena Metarnik**

gostilna pri Guštanju

se priporoča cenj. gostom z naj-
boljšim štajerskim in dalmatinskim
vinom in Radenskim vrelcem.Priporoča se vsem dragim gostom in
odjemalcem novootvorenja
gostilna in trgovina**Anton in Terezija Tominšek**
LibojeCenjenim gostom in odjemalcem
se priporoča

staroznana gostilna in trgovina

Ivan in Angela Skoberne
LibojeVsem dragim gostom se priporoča
gostilna**IVAN IN Marija DOLENC**
LIBOJE**Lekarna pri „Križu“**

CELJE

v palači Ljudske posojilnice

Ph. Mr. Fedor Gradišnik

Urban Albin, prej Zany

mesar in prekajevalec

CELJE

Prešernova ul. 11

Ugodno kupite ure, zlato in srebro
pri**Anton Lečnik**

CELJE

Glavni trg 4

P. Matkovič & Co.

veletrgovina z vinom

CELJE

Gospodsk. ul. 3

Delikatesna trgovina in gostilna

Rozi Zamparutti

CELJE

Hotel Pošta

Rebeuschegg

CELJE

Miran Perovšek

trafika pri Belem volu

CELJE

Kralja Petra c. 9

Štefan Turk

mesar

GABERJE - CELJE**Singer Marija**

delikatesa

CELJE

Glavni trg 10

Turistovski kruh

Glavna zaloga
A. FEIERTAG, MARIBOR
 BETNAVSKA CESTA 43 - TELEFON 28-84

PODRUŽNICE: ULICA 10, OKTOBRA ŠT. 5,
 JOSIP SKAZA (p. SIKI), GLAVNI TRG
 IN NOVA VAS

Moj najbolj znani črni turist, rjeni kruh je zelo okusen
 in ostane v največji vročini 8 do 10 dni svež in užiten

Postani član in kupuj življenjske potrebščine
 v svoji zadružni trgovini
 s špecerijskim blagom

DELAVSKI DOM

r. z. z o. z., Maribor, Frankopanova 1

Pri takojšnjem plačilu popust!

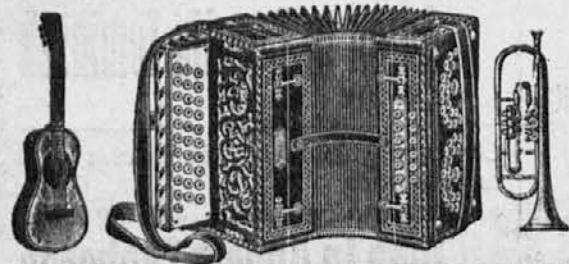
Harmonike in vse druge godbene instrumente

direktno iz tvornice, se
 dobe iz tvorniške zaloge

MEINEL & HEROLD

družba z o. z., Maribor

CENIKI BREZPLAČNO!

Klobuke,
 obleke,
 letne
 majce,
 sandale
 i. t. d.

nudi ugodno

konfekcijska trgovina
Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2

**TRAJNI
PROVIJANT**

za turiste in izletnike naj-
 ceneje in v veliki izbiri v
 delikatesni trgovini

L. UHLER - MARIBOR
 Glavni trg

Ne rabite konfekcije,

ker dobite obleke vseh vrst po
 Vaši meri in želji, razmeroma
 še cenejše pri znanem krojaču

Karner Hinko,
 Maribor, Rotovški trg št. 4

Delavci pozor!

Za Vašo družino
 sladki kmečki kruh

Pekarna Rakuša
 Maribor, Koroška cesta št. 24

Najcenejše in najboljše
 kupiš v usnjarn

**VIKTOR KOSI
 MARIBOR**

Kralja Petra trg št. 9

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z o. z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.
 Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.
 Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadružnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—.

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

regist. zadruga z omej. zav.

Pošt. ček. račun št. 13.143 - Telefon 26-35

Uradne ure: Vsak torek od
 6. do pol 8. ure zvečer in vsako
 soboto od 4. do 6. ure zvečer v
 društveni pisarni: **Franko-
 panova 37 v lastni hiši.**

Hranilne vloge se obrestujejo s 4%
 odnosno 5% proti odpovedi.

**Delavci, nameščenci,
meščani!**

Zdrava in rdeča lica dobi,
 kdor kruh Delavske pekarne je!

Kupujte vedno najboljši kruh iz

Delavske pekarne v Mariboru

Tržaška cesta 38 — Telefon št. 23-24

Prodajalne:

v Mariboru: Glavni trg 19

Aleksandrova cesta 29

Stolna ulica 21

Tržaška cesta 38

Studenci: Kralja Petra c. 23

Puškinova ulica 22